

Metodický materiál

odboru veřejné správy, dozoru a kontroly Ministerstva vnitra

K obecně závazné vyhlášce o místním poplatku za užívání veřejného prostranství

1. Poplatník poplatku

Poplatek za užívání veřejného prostranství platí fyzické a právnické osoby, které veřejné prostranství užívají způsobem uvedeným v zákoně.

V případě určení poplatníka je nutno sledovat také okolnost, v čí prospěch nebo za jakým účelem se veřejné prostranství zpoplatněným způsobem užívá. Např. v případě umístění stavebního zařízení či skladování materiálu je poplatníkem osoba, která získala stavební povolení, a nikoli dodavatel stavebních prací.

2. Předmět poplatku

Předmětem poplatku za užívání veřejného prostranství je dle § 4 odst. 1 zákona o místních poplatcích zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl. Uvedený výčet je taxativní a obec nemůže nad rámec zákona zpoplatňovat jiný způsob užívání.

3. Určení míst podléhajících poplatku

V případě poplatku za užívání veřejného prostranství musí obec v souvislosti s § 14 odst. 4 zákona o místních poplatcích určit v obecně závazné vyhlášce místa, která poplatku podléhají. Podle ustanovení § 34 zákona o obcích jsou veřejným prostranstvím všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. Zpoplatnění se nemusí týkat všech veřejných prostranství. Pro účely zpoplatnění je proto nezbytné, aby obec v obecně závazné vyhlášce jednoznačně vymezila veřejná prostranství, jež jsou předmětem místního poplatku. Pouhá citace ustanovení § 34 zákona o obcích (či jen odkaz na toto ustanovení) je nedostačující. Obec musí provést přesnou specifikaci veřejných prostranství pro zvláštní užívání uvedením názvu místa nebo jiným způsobem

blíže charakterizovat jejich umístění v obci, aby byla vyloučena jejich záměna a současně aby nebyla narušena právní jistota občanů. Za veřejné prostranství může obec určit pouze místa, která jsou užívána obecným způsobem, tzn. nikdo není předem z tohoto užívání vyloučen, a svým charakterem tomuto účelu odpovídají. Je nutno zdůraznit, že obec při určení veřejného prostranství musí rovněž pečlivě posoudit, zda jeho neomezené užívání všemi je nezbytné pro zajištění ochrany zájmů občanů a zájmů veřejného života.

Účelem místního poplatku za užívání veřejného prostranství je – vedle jistě nezanedbatelného zajištění příjmů obecního rozpočtu – především regulace zvláštního užívání veřejného prostranství. Jedná se například o dobu výkopových prací, umístění stavebních zařízení či skládek. Prostřednictvím tohoto poplatku má obec, jako územní garant veřejného zájmu na obecném užívání veřejného prostranství, možnost zajistit soulad mezi obecným a zvláštním užíváním.

4. Sazba poplatku

V souvislosti s § 14 odst. 2 písm. a) zákona o místních poplatcích je stanovení sazby poplatku povinnou náležitostí obecně závazné vyhlášky. Sazba poplatku činí až 10 Kč za každý i započatý m² užívaného veřejného prostranství a každý i započatý den. Za užívání veřejného prostranství k umístění prodejních nebo reklamních zařízení, lunaparků a jiných atrakcí může obec zvýšit sazbu až na její desetinásobek. Dále může obec stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.

Pokud však obec hodlá vybírat poplatek také formou paušální částky, musí její výši stanovit přímo v obecně závazné vyhlášce. Stanovení výše poplatku je svěřena výhradně do pravomoci obce (zastupitelstva obce), tj. do její samostatné působnosti. Z uvedeného vyplývá, že o výši paušální částky nikdy nerozhoduje obecní úřad. Paušální částka by také měla zachovávat určité proporce vzhledem k denní sazbě. V případě, že obec v obecně závazné vyhlášce stanoví vedle sebe denní sazbu poplatku a paušální částku poplatku, musí v obecně závazné vyhlášce upravit způsob její volby. Typickým způsobem bude vyžadování sdělení volby paušální částky v rámci podání ohlášení.

Není možné, aby obecně závaznou vyhláškou byla pro určitý druh užívání veřejného prostranství neodůvodněně stanovena jiná výše sazby poplatku pro právnickou osobu a jiná výše pro fyzickou osobu. V obecně závazné vyhlášce lze sice výši sazby za užívání veřejného prostranství diferencovat, ale na jiném základě. Např. poplatek za vyhrazení trvalého parkovacího místa je možno stanovit podle druhu motorového vozidla, ale nelze jej rozlišovat podle konkrétního poplatníka, neboť takové rozlišování by se mohlo dostat do kolize se zásadou zákazu diskriminace.

5. Osvobození a úlevy od poplatku

Poplatek neplatí za vyhrazení trvalého parkovacího místa pro osobu, která je držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P a z akcí pořádaných na veřejném prostranství, jejichž celý výtěžek je odveden na charitativní a veřejně prospěšné účely

V rámci zákonného zmocnění může obec podle svých podmínek a potřeb upravit v obecně závazné vyhlášce vlastní okruh osob pro osvobození nebo úlevu na poplatek, přičemž taková ustanovení nesmí být založena na ústavně nepřípustném rozlišování neboli diskriminaci. V osvobození by obec měla zejména zohlednit možnost výkonu vlastnického práva tak, aby reagovala na jeho ochranu v případě, že se nejedná o vlastnictví obce.

V případě osvobození od placení místního poplatku, které obec poskytuje sama sobě (případně organizacím, které zřizuje, spolkům aj.), může dojít k narušení hospodářské soutěže či neoprávněného poskytnutí veřejné podpory. I tyto aspekty by měly být brány v úvahu při stanovování případné úlevy či osvobození od poplatku.

Zákon o místních poplatcích v ustanovení § 14a odst. 6 stanoví zánik nároku na osvobození nebo úlevu, jestliže poplatník neohlásí údaj rozhodný pro své osvobození nebo úlevu ve lhůtě stanovené zákonem o místních poplatcích nebo v obecně závazné vyhlášce. Osvobození nebo úleva stanovená obecně závaznou vyhláškou obce jsou právně postaveny na roveň osvobození nebo úlevy stanovené zákonem. Ustanovení § 14a odst. 6 zákona o místních poplatcích je nutno aplikovat na osvobození nebo úlevu od poplatku bez rozdílu, zda jde o osvobození nebo úlevu ze zákona či podle obecně závazné vyhlášky.

V případě neohlášení vzniku nároku na osvobození nebo úlevu ve lhůtě bude poplatník povinen zaplatit poplatek v plné výši. Správce poplatku bude v takovém případě postupovat podle ustanovení § 11 zákona o místních poplatcích a poplatek vyměří. V tomto případě není správce poplatku oprávněn uložit pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy.

6. Ohlašovací povinnost

Na základě ustanovení § 14a odst. 1 zákona o místních poplatcích je poplatník povinen podat správci poplatku ohlášení. **Rozsah údajů, které poplatník v ohlášení uvádí, není obec v obecně závazné vyhlášce oprávněna určovat; tyto údaje jsou stanoveny přímo v § 14a odst. 2 a 3 zákona o místních poplatcích. Obec je toliko povinna na základě § 14 odst. 2 písm. b) zákona o místních poplatcích v obecně**

závazné vyhláše stanovit lhůtu pro podání ohlášení, nevyloučí-li obec tuto povinnost v obecně závazné vyhláše.

Za porušení ohlašovací povinnosti může správce poplatku uložit poplatníkovi pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy až do výše 500 000 Kč podle § 247a odst. 1 písm. a) daňového řádu. Dodatečné splnění ohlašovací povinnosti na výzvu správce poplatku lze vynutit uložením pořádkové pokuty podle § 247 odst. 2 daňového řádu.

Změnu údajů uvedených v ohlášení je poplatník povinen podle ustanovení § 14a odst. 4 zákona o místních poplatcích oznámit správci poplatku do 15 dnů ode dne, kdy nastala. Obec je oprávněna v obecně závazné vyhláše tuto lhůtu prodloužit (nikoli však zkrátit). I porušení této oznamovací povinnosti ze strany poplatníka představuje nesplnění povinnosti nepeněžité povahy ve smyslu shora citovaného ustanovení daňového řádu, se stejnými důsledky.

Pro případ neohlášení (či neoznámení) údaje rozhodného pro osvobození nebo úlevu od poplatku obsahuje zákon o místních poplatcích ve svém § 14a odst. 6 speciální úpravu: důsledkem je zánik nároku na příslušné osvobození či úlevu, přičemž výše zmíněnou pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy nelze uložit.

Povinnost ohlásit údaj nebo oznámit jeho změnu se podle ustanovení § 14a odst. 5 nevztahuje na údaj, který může správce poplatku automatizovaným způsobem zjistit z rejstříků nebo evidencí, do nichž má zřízen automatizovaný přístup (např. referenční údaje ze základního registru obyvatel, údaje z informačního systému evidence obyvatel a informačního systému cizinců). Okruh těchto údajů (který se může u jednotlivých správců poplatků lišit) zveřejní správce poplatku podle téhož ustanovení na své úřední desce.

Jak již bylo výše zmíněno, obec může obecně závaznou vyhláškou ohlašovací povinnost poplatníka vyloučit [§ 14 odst. 3 písm. c) zákona o místních poplatcích]. Využití této možnosti lze doporučit pouze za situace, pokud by správce poplatku měl i bez ohlášení k dispozici všechny údaje potřebné pro správu poplatku. Pokud obec ohlašovací povinnost poplatníka nevyloučí, musí na základě § 14 odst. 2 písm. b) zákona o místních poplatcích v obecně závazné vyhláše určit lhůtu pro podání ohlášení.

7. Splatnost a způsoby placení poplatku

V obecně závazné vyhláše musí obec s ohledem na § 14 odst. 2 písm. c) zákona o místních poplatcích stanovit splatnost poplatku. Splatnost si obec upraví dle svých podmínek. Splatnost je třeba stanovit tak, aby byla příslušná povinnost reálně splnitelná.

Způsoby placení místního poplatku jsou upraveny v § 163 odst. 3 daňového řádu. Obec může obecně závaznou vyhláškou upravit další způsob placení a jemu odpovídající

den platby poplatku, než je způsob placení a den platby podle daňového řádu. Obce nejsou oprávněny v obecně závazných vyhláškách daňovým řádem stanovené způsoby placení místního poplatku jakkoliv omezovat (např. stanovit možnost platit poplatek pouze v hotovosti).

-
- tento materiál popisuje právní stav k 1. lednu 2024;
 - právní názor uvedený v tomto materiálu není právně závazný, neboť k závazným výkladům je oprávněn pouze soud

Ministerstvo vnitra je v rámci své působnosti příslušné k posuzování zákonnosti obecně závazné vyhlášky.

Ústředním orgánem státní správy pro daně a poplatky je Ministerstvo financí.

Aktualizováno k datu: 1. srpna 2023

Zpracoval: odbor veřejné správy, dozoru a kontroly